

STRÄNGNÄS KOMMUN

Biblioteksplan för Strängnäs kommun

Antagen i Kommunfullmäktige 2008-01-28, § 9.
Beslutad i Kulturnämnden 2007-12-12, § 162.

Diarienummer KN/2007:34-012

Biblioteks- och museienheten
2007-11-19

Biblioteksplan för Strängnäs kommun

2007-11-19

Innehåll

1. Inledning

Uppdrag, genomförande s. 3

2. Kartläggning

2.1 Översikt av biblioteksverksamheten s. 3

2.1.1 Folkbibliotek s. 4

2.1.2 Organisation och nyckeltal

2.1.3 Huvudbibliotek s. 5

2.1.4 Kommundelsbibliotek s. 6

2.1.5 Barn och ungdom s. 7

2.1.6 Social biblioteksverksamhet s. 8

2.1.7 Det virtuella biblioteket s. 9

2.1.8 Det livslånga lärandet

2.1.9 Kulturarvet och lokalhistoria

2.1.10 Släktforskning

2.1.11 Litteratur på andra språk än svenska

2.1.12 Företagsservice s. 10

2.2 Skolbibliotek

2.2.1 Förskolan

2.2.2 Grundskolan

2.2.3 Gymnasieskolan s. 11

2.2.4 Vuxenstuderande

3. Vision, mål och strategi

3.1 Vision 2010 s. 12

3.2 Mål och strategi för folkbibliotek

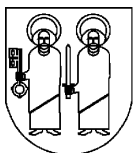
3.3 Mål och strategi för förskolan och skolbiblioteken s. 14

3.4 Databaslicenser

3.5 Mål och strategi för gymnasiebiblioteken s. 15

3.6 Mål och strategi för vuxenstuderandes biblioteksbehov

4. Bilaga: Bibliotekslagen s. 16

Biblioteks- och museienheten

Biblioteksplan för Strängnäs kommun

I bibliotekslagen (1996:1596) står att "Bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet skall samverka. Kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna." Lag (2004:1261) 7 §"

Biblioteksplanen ska samordna insatser på biblioteksområdet för att därigenom öka tillgängligheten för medborgarna. En biblioteksplan är en gemensam angelägenhet för alla berörda politikområden.

Särskilt tre områden har av kommunstyrelsen bedömts som angelägna för gemensam planering

- Funktionshinderades tillgång till kultur
- Barns tillgång till litteratur
- Integration och kulturell mångfald

Arbetet med biblioteksplan har pågått sedan hösten 2005. Flera möten har genomförts med rektorer och skolpersonal när det gäller skolbiblioteken. En studiedag har ägnats åt skolbibliotekens pedagogiska betydelse våren 2006. Enkäter har genomförts och skickats ut till berörda med hjälp av socialkontoret och näringslivssekreteraren i kommunen. Biblioteksplanen berör flera nämnder och kontor och har därför under 2007 remissbehandlats av kommunens samtliga politiska nämnder.

De i biblioteksplanens redovisade utvecklingsområdena kommer att beaktas i samband med kulturnämndens detaljbudgetarbete och arbetet med Strategisk plan 2009- 2011.

2. Kartläggning

2.1 Översikt

Kommunal biblioteksverksamhet

Inom den kommunala organisationen finns biblioteksverksamhet i form av folkbibliotek och skolbibliotek.

Folkbibliotek

Folkbibliotekens huvuduppgifter är att garantera fri tillgång till information, stödja självstudier och utbildning, verka för läskunnighet samt stimulera kulturell mångfald. Offentligt finansierade bibliotek av god standard, tillgängliga för alla, är en viktig förutsättning för en levande demokrati, yttrandefrihet, kulturell utveckling och det livslånga lärandet. Biblioteken är symbolen för ett fritt och öppet samhälle. Och biblioteken är oundgängliga förvaltare av vårt kulturella arv.

Huvudbiblioteket i Strängnäs finns i Kulturhuset Multeum. Kommundelsbibliotek finns i Mariefred, Åker och Stallarholmen. När skrivningen är ”Strängnäs bibliotek” syftas det på samtliga folkbibliotek i kommunen.

Folkbiblioteksverksamheten är Kulturnämndens ansvarsområde förutom Mariefreds bibliotek som ligger under Mariefredsnämnden.

Skolbibliotek

Skolbiblioteken finns i skolan och är till för lärare och elever. De ska vara en resurs i det pedagogiska arbetet och vara tillgängliga som arbetsplats för skolans elever.

Mediautbudet ska vara anpassat till elevernas behov och skolans inriktning.

Mediainköp ska göras utifrån undervisningens behov. Skolbiblioteksverksamheten är Barn- och utbildningsnämndens (Mariefredsnämnden ansvarar för Mariefreds skolbibliotek) politiska ansvar. Rektor på respektive skola ansvarar för sitt skolbibliotek.

I Skolplan för Strängnäs kommun 2007-2010 (fastställd av kommunfullmäktige i juni 2007) står det under rubriken ”Strängnäs år 2010 – en målbild”: ”Alla elever som går i skolan i Strängnäs kommun har tillgång till bra skolbibliotek som fungerar som ett pedagogiskt verktyg i undervisningen.”

Icke kommunal biblioteksverksamhet

I Roggeborgen finns sedan 1968 Roggebiblioteket (f.d. Strängnäs stifts- och läroverksbibliotek) som är en filial till Kungliga Biblioteket och ingår i avdelningen specialsamlingar. Uppgiften är att vårda, dokumentera och tillhandahålla de samlingar som tillhört Strängnäs gamla gymnasiebibliotek. Beståndet omfattar cirka 70000 volymer från ett stort antal ämnesområden från sex sekel. Kortkatalog finns.

I Strängnäs Domkyrka finns Domkyrkobiblioteket som med 4500 titlar inbundna i cirka 2000 volymer är Nordens största kvarvarande katedralsbibliotek. Samlingen består i huvudsak av teologisk litteratur utgiven från 1300-talet fram till början av 1700-talet. 115 handskrifter och cirka 500 inkunabler ingår i samlingen.

Ett digitaliseringsprojekt pågår. Möjlighet till visningar för grupper och föreningar finns. Forskare har tillgång till samlingen enligt överenskommelse med bibliotekarien

Inom länet

Länsbibliotek Sörmland i Eskilstuna är en resurs på olika områden. Bl.a. med kompletterande mediaförsörjning, fjärrlån, fortbildning och olika biblioteksprojekt.

2.1.1 Folkbibliotek

Enligt bibliotekslagen 2 §: ”Till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt skall alla medborgare ha tillgång till ett folkbibliotek.”

- *Information:* biblioteket samlar in, systematiserar och förmedlar information oavsett medium men utifrån ett kvalitetsperspektiv. Tillgång till fri information är

en grundläggande förutsättning för deltagande i den demokratiska processen.

- *Läsning och litteratur*: biblioteket tillhandahåller ett attraktivt och aktuellt bokbestånd, författaraftnar ordnas, biblioteket deltar och initierar läsprojekt, uppsökande verksamhet bedrivs främst för att stimulera barns- och ungdomars läsning.
- *Kultur*: biblioteket förmedlar kulturopplevelser genom ett kvalitativt mediautbud, program och utställningar. Samarbete finns med lokala föreningar och studieförbund.
- *Mötesplats*: folkbiblioteket är en fritt tillgänglig mötesplats för kultur, information och utbildning.

Styrdokument

Övergripande styrdokument: Bibliotekslagen, UNESCO folkbiblioteksmanifest.

Lokala styrdokument: Strategisk plan, Kulturnämndens och Mariefredsnämndens Mål och budget.

2.1.2 Organisation och nyckeltal

Folkbiblioteksverksamheten är organiserad i en biblioteks- och museienhet som är del av kommunens utbildnings- och kulturkontor.

Nyckeltal avseende år 2006

Driftskostnad per invånare:	315 kr (länsgenomsnitt 432 kr)
Utlån per inv.:	5,2 (länsgenomsnitt 7,6)
Besök per inv.:	7,9 (länsgenomsnitt 8,2)
Mediaanslag (kr/inv.):	29 kr/inv. (länsgenomsnitt 48 kr/inv.)
Personal i antal årsverken/1000 inv.:	0,4 (länsgenomsnitt 0,6)
Bestånd antal/1000 inv.:	4,2 (länsgenomsnitt 4,7)

Total utlåning år 2006: 160.828 lån

Totalt antal besök år 2006: 244.800 besök

Allt fler söker sig till biblioteken för att studera, söka information på Internet, och med hjälp av kompetent personal öka sin bildning, läsa tidningar och tidskrifter, släktforska, titta på utställningar, ta del av programverksamhet och gå till caféet för att möta andra människor. 2006 ökade besöken på hela enheten med 12 %.

2.1.3 Strängnäs huvudbibliotek

Huvudbiblioteket är beläget i Kulturhuset Multeum.

Personal:

Bibliotekarier 5,4

Biblioteksassistenter 4,2

Öppethållande	48 t/v
Utlån 2006:	104.743 lån
Besök 2006:	180.880 besök

Huvudbiblioteket är en central resurs för hela enheten. Detta gäller exempelvis inköp, iordningställandet av böcker, administration, ansvar för datasystem, m.m.

2.1.4 Kommundelsbibliotek

Kommundelsbibliotek finns i Mariefred, Åker och Stallarholmen. Biblioteken fungerar som samlingspunkter och mötesplatser för det lokala kulturlivet.

Biblioteken i Åker och Stallarholmen är även medborgarkontor och ansvarig bibliotekarie är sekreterare i kommunalrådet.

Mariefred

Personal:

Bibliotekarie 1,0

Biblioteksassistent 0,475

Öppethållande: 19 t/v

Utlån 2006: 23.803 lån

Besök 2006: 26.598 besök

Mariefreds biblioteksverksamhet ingår från och med 2007 i Mariefredsnämndens verksamhetsområde.

Samarbete med skolan

Mariefredsskolan köper 7 veckotimmar bibliotekarietjänst till skolbiblioteket.

Mariefreds bibliotek har utöver ordinarie öppethållande öppet för bokade besök av skolan och förskolan.

Under våren 2007 erbjuds sagostunder för barn 3-5 år.

Åker

Personal:

Bibliotekarie 0,8

Biblioteksassistent 0,375

Öppethållande: 18 t/v

Utlån 2006: 16.548 lån

Besök 2006: 18.728 besök

Samarbete med skolan

Biblioteket ligger inom skolområdet och det finns ett väl fungerande samarbete mellan biblioteket och skolan. Biblioteksrådet med lärare, fritidspersonal och skolläda träffas ett par gånger per termin.

Skolan har tillgång till biblioteket under ordinarie öppettider, som till stor del anpassats efter skolans behov av öppethållande under skoltid. Mot ersättning har biblioteket öppet 3 t/v *enbart* för bokade klassbesök och för närvarande håller skolans personal öppet ytterligare 4,5 t/v för skolans elever.

I samarbete med en dramapedagog/fritidsledare pågår ett arbete med lässtimulans för alla skolans årskurser. Under skolans extra 4,5 t/v erbjuds förutom öppethållande för skolan, berättarstunder, bokprat, litteraturutställningar, tävlingar m.m.

Stallarholmen

Personal:

Bibliotekarie 0,7

Biblioteksassistent 0,175

Öppethållande: 18 t/v

Utlån 2006: 14.117 lån

Besök 2006: 18.594 besök

Samarbete med skolan

Biblioteket ligger inom skolområdet och det finns ett samarbete mellan biblioteket och skolan med t.ex. bokprat och bokade klassbesök.

Förskolan lånar böcker från biblioteket. Föräldrarna har sedan möjlighet att låna med sig en nattbok från förskolan och läsa för barnen hemma. Bibliotekets ordinarie öppettider har även till stor del anpassats efter skolans behov av öppethållande under skoltid.

Skolan har möjlighet att boka tid för besök även när biblioteket är stängt.

2.1.5 Biblioteksverksamheten för barn och ungdom

"Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till deras behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning." (§ 9 Bibliotekslagen)

Personal:

Barn- och ungdomsbibliotekarier 1,825

0-5 år

Biblioteken erbjuder nyblivna föräldrar, bl.a. i samverkan med BVC, att besöka bibliotekens babyträffar där det informeras om biblioteket, barns språkutveckling, läsning m.m.

Biblioteken delar ut *Barnens första bok* till alla nyfödda barn i kommunen, en bokgåva från Landstinget i Sörmland.

Multeum och kommunalsbiblioteken tar emot besök av förskolegrupper, både bokade besök innan ordinarie öppettid och besök under bibliotekets öppethållande. Multeum och kommunalsbiblioteken skickar regelbundet på efterfrågan boklådor både till de kommunala och till de icke-kommunala förskolorna.

Barnbibliotekarien och museipedagogen erbjuder förskolegrupper att besöka Multeums pågående utställningar och program.

6-15 år

Varje elev i Strängnäs kommun erbjuds tre organiserade folkbiblioteksbesök under sin grundskoletid. Besöken omfattar bl.a. litteraturtips och bibliotekskunskap med informationssökning. Vid det första besöket vid sex-sju års ålder får varje elev en bokgåva av biblioteket, *Barnens andra bok*. Utöver dessa tre besök tar biblioteket emot andra klassbesök i mån av tid och personal. Biblioteket skickar på efterfrågan boklådor till lärare i grundskolan, både till kommunala skolor och till friskolor.

Biblioteken ordnar olika aktiviteter för att stimulera och locka barn och ungdomar att läsa skönlitteratur, som t.ex. Sommarboken och skrivarvecka. Kulturskolans dramapedagog och barnbibliotekarien arbetar med dramatiserade bokprat.

Barnbibliotekarien och museipedagogen erbjuder grupper att besöka Multeums pågående utställningar och program.

16-19 år

Elever och klasser från Thomasgymnasiet och Europaskolan besöker Multeum för guidade visningar av lokaler och utställningar. Utbildning i bibliotekskunskap och informationssökning erbjuds mot ersättning och i mån av tid och personal.

Multeum och kommundelsbiblioteken har Demotek, där ungdomars egna alster, som musikdemos, filmer och diktsamlingar, finns till utlån.

Särskolan och Äppelhyllan

På biblioteken finns ett bestånd av litteratur (Äppelhyllan) i olika format anpassat för barn och ungdom med olika läshandikapp: talböcker, taktila böcker och teckenspråksvideo. Särskolan bjuds in regelbundet för biblioteksinformation. Vid behov lånas media in från andra bibliotek som t.ex. Tal- och punktskriftsbiblioteket, TPB.

2.1.6 Social biblioteksverksamhet

Den sociala biblioteksverksamheten riktar sig till personer med särskilda behov av olika slag. En funktionsnedsättning utgör inte något hinder för att besöka biblioteket. Biblioteket tillhandahåller media anpassade för personer med olika typer av funktionsnedsättning. Biblioteket anpassar lokalerna så att den fysiska tillgängligheten ökas. En tillgänglighetsplan är under arbete. Verksamheten bedrivs inom ramen för en socialbibliotekarietjänst på Multeum samt av ordinarie personal på de olika kommundelsbiblioteken.

Inom de särskilda boendena finns kulturombud bland vårdpersonalen. Kulturombuden verkar i samarbete med arbetskamrater för att kultur blir en naturlig del av vården och att varje enskilda människa ges möjlighet till stimulans och gemenskap i vardagen. Det är väsentligt att kulturell verksamhet finns på de särskilda boendena och är utformad så att alla kan ta del av den oavsett ålder och funktionsnedsättning.

Biblioteken i kommunen bedriver en mycket begränsad uppsökande verksamhet för gamla och personer som har svårt att själva ta sig till biblioteket. Biblioteket samarbetar med kulturombuden inom äldreomsorgen och med läsombuden inom omsorgsverksamheten.

En enkät med förfrågan om biblioteksservice för äldre och funktionshindrade har skickats ut till ett antal berörda i Strängnäs kommun. De flesta som svarade var nöjda med den befintliga

servicenivån. Två särskilda boenden saknade helt service. Några önskar mer utvecklat samarbete i olika former.

2.1.7 Det virtuella biblioteket

”Folkbiblioteken skall verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla medborgare.” (§ 2 Bibliotekslagen)

En av bibliotekets grunduppgifter är att samla in, systematisera och förmedla information. IT-utvecklingen har inneburit nya möjligheter för biblioteket att arbeta med denna uppgift. Bibliotekets Internettjänster består av databaser, bibliotekskatalogen, E-böcker och webbsida. Publika datorer med Internet och officeprogram finns på Multeum och kommunalsbiblioteken.

Användarvänlighet är utgångspunkten för arbetet med utveckling av Internettjänsterna.

2.1.8 Det livslånga lärandet

Folkbiblioteket är en viktig resurs för både folkbildning och formella utbildning. Folkbiblioteket fungerar alltmer som ett komplement till de olika typer av skolbibliotek och högskolebibliotek som är direkt knutna till respektive utbildningsform. Biblioteket är både mötesplats och arbetsplats för studerande.

2.1.9 Kulturarvet och lokalhistoria

Biblioteks- och museiverksamheten är integrerad i kulturhuset Multeum. En viktig uppgift är att stimulera intresset för lokalhistoria.

I Multeum finns ett särskilt lokalhistoriskt rum: ”Strängnäsrummet”.

Här finns Strängnäs- och Sörmlandslitteraturen, tillgång till databassökning, och utställningar som speglar olika aspekter ur Strängnäs kommuns historia.

Lokalsamlingen består av litteratur i olika former, fotografier och föremål. På kommunalsbiblioteken finns mindre litteratursamlingar om främst kommunalens historia.

Ett arbete med att göra kommunens lokalhistoriska resurser tillgängliga via bibliotekskatalogen pågår. Böcker, fotografier, fulltextmaterial och föremål blir därmed sökbara via Internet.

2.1.10 Släktforskning

Biblioteket har ett utbud digitala hjälpmedel för släktforskning. På Multeum finns en särskild dator avsedd för släktforskare. Mikrokortsläsare finns på Multeum och i Mariefred och Åker. Mikrokort för Strängnäs kommuns församlingar finns till utlån.

2.1.11 Litteratur på andra språk än svenska

Biblioteken har ett basbestånd av litteratur på finska, engelska, spanska och andra språk. Basbeståndet kompletteras genom inlån av depositioner och individuella fjärrlån. Dessa fjärrlån är avgiftsfria.

2.1.12 Företagsservice

Flera bibliotek i Sverige har utvecklat en företagsservice, som i första hand vänder sig till småföretag. I en enkät till småföretagare i Strängnäs ställdes frågan om det finns ett behov av en sådan service. 16 % av de tillfrågade var intresserade (totalt 81 svar). Av dem var 30 % intresserade av att betala för tjänsten. Många efterlyste en tydligare information om vad biblioteket kan erbjuda för slags service. I den frågan får biblioteket återkomma med riktad information om vilka tjänster som finns.

2.2 Skolbibliotek

2.2.0 Allmänt

Styrdokument: Bibliotekslagen, UNESCOs skolbiblioteksmanifest.

”Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.” (§ 5 Bibliotekslagen)

I Skolplan för Strängnäs kommun 2007-2010 (fastställd av kommunfullmäktige i juni 2007) står det under rubriken ”Strängnäs år 2010 – en målbild”: ”Alla elever som går i skolan i Strängnäs kommun har tillgång till bra skolbibliotek som fungerar som ett pedagogiskt verktyg i undervisningen.”

2.2.1 Förskolan

I allmänhet finns det inget behov av särskilda bibliotekslokaler på förskolorna. Böckerna finns utspridda på de olika förskoleavdelningarna. En del förskolor har byggt upp ett eget litet bokbestånd.

Det är personalen som jobbar på respektive avdelning som tillhandahåller böckerna, antingen förskolans egna böcker eller lån från folkbiblioteket. Betydelsen av lässtimulans fastslås i Läroplan för förskolan och uppmärksammas alltmer av personalen.

Biblioteksverksamheten för förskolor kan bestå av sagostunder, drama eller bokcafé för föräldrar. På vissa förskolor får barnen en bok vid inskolning och personalen pratar med föräldrar om vikten av att läsa för barn.

Förskolegrupper bjuds in till folkbiblioteket för besök och barnen får då lånekort.

De flesta förskolor beställer bokdepositioner och temalådor från folkbiblioteket.

2.2.2 Grundskolan

Grundskolorna har skolbibliotek i olika omfattning. Rektor på respektive skola ansvarar för skolbiblioteket. De flesta elever har tillgång till skolbibliotek i någon form. Lokaler, personal, öppettider och mediabestånd varierar mellan kommunens olika grundskolor.

På några skolor har verksamheten inriktning av mediatek/datatek.

Bokråd finns på en skola och ibland ingår bokprat och biblioteksundervisning i verksamheten.

I Åker och Stallarholmen finns ett nära samarbete med kommundelsbiblioteket som ligger i anslutning till skolan. Kommundelsbiblioteket i Mariefred används regelbundet av elever och lärare.

Grundskolelever erbjuds tre organiserade besök till närmaste folkbibliotek med bl.a. bibliotekskunskap och litteraturtips under sin skoltid.

2.2.3 Gymnasiebibliotek

Thomasgymnasiets bibliotek

Personal:

Bibliotekarie	0,875
Biblioteksassistent	0,5
Öppethållande	39 t/v

Gymnasiebibliotekets bestånd finns registrerat i biblioteksdatasystemet BOOK-IT. Katalogen är sökbar via Internet.

Samarbete med folkbiblioteket: böcker lånas mellan biblioteken. Lärarna besöker Multeum med sina elever.

Europaskolan

På skolan finns en lokal med 16 studieplatser och 20 datorer. Där finns ett begränsat och ålderstiget bokbestånd samt en del läromedel. Abonnemang finns på digitalversion av Nationalencyklopedin för personal och elever.

2.2.4 Vuxenstuderande

Lärcentrum - vuxenutbildningen

Uppbyggnad av ett referensbibliotek pågår. För närvarande finns några hundra fackböcker av uppslagsbokscharaktär. Även ett antal databaser finns att tillgå för eleverna.

Lokalen (Kom-In byggnaden) har 35 studieplatser och 9 datorplatser. Dessutom finns ett tyst studierum. Lokalen är bemannad större delen av dagen av lärare och/eller handledare.

Lärcentrum flyttar till Campus Strängnäs till höstterminen 2008 och kommer därefter att samverka med Thomasgymnasiet om bibliotek.

Verksamhet

Elever bedriver olika typer av studier i lokalen och får även stödundervisning av lärare här. Ungdomar (under 18 år) lånar läromedel via expeditionen.

Samarbete med folkbiblioteket

Flera lärare besöker ofta och regelbundet Multeum tillsammans med sina elever. Det gäller t.ex. SFI-grupper och elever som studerar kulturhistoria och bild. Lärarna guidar sina elever. Många lärare uppger även att de lånar en hel del böcker från Multeum till sin undervisning på Lärcentrum. Lärare och elever har fått undervisning i informationssökning av bibliotekspersonal på Multeum.

Högskolestuderande

Högskolestuderande ska i första hand utnyttja sina resp. högskolebibliotek. Folkbiblioteket fungerar som ett komplement. Många distansstuderande som bor i Strängnäs kommun vänder

sig direkt till Strängnäs bibliotek för att låna framför allt kurslitteratur. I Multeum finns ett studierum med studie- och datorplatser. Studerande prioriteras vid bokning av extra datortid.

3. Vision, mål och strategi

3.1 Vision 2010

- Strängnäs bibliotek (huvudbibliotek och kommundelsbibliotek) erbjuder alla kommuninvånare professionell service. Alla medborgare bemöts med respekt och utifrån sina egna förutsättningar.
- Alla kommuninvånare i Strängnäs känner till vilka tjänster som biblioteket erbjuder, och alla kan också vara med och påverka verksamhetens innehåll i biblioteket. Särskilda informationsinsatser riktas till människor med funktionsnedsättning.
- Strängnäs bibliotek erbjuder alla kommuninvånare ett mångsidigt kvalitetsutbud av litteratur i olika former och tidningar och tidskrifter.
- Strängnäs bibliotek erbjuder kommuninvånarna utbildning i informationssökning och tillhandahåller ett kvalificerat utbud av databaser och lämpligt antal datorer med kostnadsfri Internetuppkoppling.
- Strängnäs bibliotek fortsätter att utveckla den programverksamhet som består av allt ifrån bibliotekskunskap för små barn till författarbekämp för vuxna. Kvalitet är alltid det som eftersträvas.
- Strängnäs bibliotek är en självklar mötesplats för kommuninvånarna. Biblioteket är symbolen för ett fritt och öppet samhälle. Alla ska känna sig välkomna.
- Strängnäs bibliotek ska erbjuda kommuninvånarna generösa öppettider.

3.2 Mål och strategi för folkbibliotek

Folkbibliotek

I Strategisk plan för Strängnäs kommun 2008 – 2010 står det:

”Multeums roll som mötesplats för kulturen har vuxit det senaste året och bör ytterligare stärkas. I de övriga delarna kan kommundelsbiblioteken fylla en motsvarande funktion. Bibliotekens öppettider bör anpassas till brukarnas önskemål.”

Verksamhetsmålen i Mål och budget 2007 är följande:

- Andelen nöjda besökare ska öka jämfört med tidigare år.
- Multeum ska vidareutvecklas som kommunens kultur- och kunskapscentrum.
- Tillgängligheten ska ökas för äldre och funktionshindrade.
- Alla barn ska erbjudas minst tre organiserade biblioteks- och museibesök under sin grundskoletid.

Folkbiblioteksverksamheten i Strängnäs vidareutvecklas genom att investerings- och driftsbudget förstärks och utökas för att ge ökad tillgänglighet, höjda mediaanslag och fler tjänster, utökade lokaler samt en ökad samverkan och ett bättre samarbete med andra lokala kulturaktörer. En årlig enkät genomförs där besökarna får besvara frågor om service och utbud.

En handlingsplan med konkreta åtgärder, inklusive beräkningar av kostnader för investering och drift kommer att redovisas separat och behandlas i samband med budgetarbetet i Strategisk plan 2009 och framåt. 2010 bör biblioteksplanen utvärderas och uppdateras.

Kommundelsbibliotek

Diskussionen fortsätter angående integrerade folk- och skolbibliotek i Åker och Stallarholmen. Samtal pågår med rektorerna på respektive skola.

I Mariefred intensifieras samarbetet mellan folkbibliotek och skolbibliotek med hjälp av en gemensam barn- och ungdomsbibliotekarie, verksam både vid folkbiblioteket och skolbiblioteket.

Kommundelsbibliotekens roll i det lokala kulturlivet vidareutvecklas. Utbudet av kulturprogram och utställningar i samarbete med lokala föreningar och studieförbund ökas.

Barn och ungdom

Biblioteket

- intensifierar arbetet med att inspirera och stimulera barn och ungdomar till ökad läsning av och ökat intresse för skönlitteratur
- utvecklar nya former för lässtimulans som till exempel dramatiserade boktips, läsecirklar för olika åldersgrupper, skivarkivstäder och uppsökande verksamhet för att nå föräldrar och yngre barn.
- utökar utbudet av kulturevenemang för barn och ungdom genom ett ökat samarbete med museipedagog, kultursekreterare, dramapedagog och andra aktörer.
- anpassar bibliotekskatalogen för barn.

Social verksamhet

Tillgängligheten för äldre och funktionshindrade ökas. Särskilda informationsinsatser riktas till människor med funktionsnedsättning. Ett större och bättre mediautbud erbjuds genom ökad resurstilldelning. En tillgänglighetsplan för biblioteket utarbetas. Nättjänsterna anpassas till personer med funktionshinder.

Lokalerna och hemsidan görs tillgängliga för alla senast 2010 i enlighet med den nationella handlingsplanen för handikappolitiken.

Den uppsökande verksamheten utökas och når ut till fler personer eftersom andelen äldre invånare i kommunen förväntas öka i framtiden. En socialbibliotekarietjänst inrättas.

Kulturarvet och lokalhistoria

Bibliotekskatalogen vidareutvecklas till en lokalhistorisk databas.

Samarbete påbörjas med kommunarkivet för registrering av lokalhistoriskt arkivmaterial av allmänt intresse.

Böcker på annat språk än svenska

En litteraturlista sammanställs över lämpliga böcker att låna för invandrare som håller på att lära sig svenska.

Alla invandrargrupper bjuds in till biblioteken för information om utbudet.

Biblioteksguide på lätt svenska skrivs.

3.3 Mål och strategi för förskolan och skolbiblioteken

Förskolan

Ett grundbestånd av böcker finns på varje förskola.

Olika modeller:

- Bokpåsar med böcker anpassade för olika åldrar som föräldrar kan låna hem.
- Bokpåsarna cirkuleras mellan olika förskolor.
- Boklådor med olika teman cirkuleras mellan förskolor.

Samarbetet med folkbiblioteket fungerar bra. Personalförstärkning på barnbiblioteket möjliggör ett utökat och fördjupat samarbete.

Skolbiblioteken

Alla elever som går i grundskolan i Strängnäs kommun har tillgång till ett bra skolbibliotek. I Skolplan för Strängnäs kommun 2007-2010 (fastställd av kommunfullmäktige i juni 2007) står det under rubriken ”Strängnäs år 2010 – en målbild”: ”Alla elever som går i skolan i Strängnäs kommun har tillgång till bra skolbibliotek som fungerar som ett pedagogiskt verktyg i undervisningen.”

Skolbiblioteket är bemannat med utbildad personal och är öppet under hela skoldagen.

Mediabeståndet är anpassat efter elevernas behov och undervisningens inriktning.

Skolbiblioteken är pedagogiska verktyg i undervisningen. Eleverna stimuleras att läsa. De lär sig att både söka och kritiskt granska information.

- Anställning av en skolbibliotekskonsulent som leder arbetet med att utveckla skolbiblioteken i hela kommunen.
- Skolbibliotekets funktion och uppgift preciseras i skolans styrdokument.
- Gemensamma nyckeltal för skolbiblioteksverksamheten utarbetas.
- Rationella inköpsmodeller samordnas.
- Bok ges som gåva när barnen börjar på ett nytt stadium.

Utbildnings- och kulturkontoret utreder dessa frågor under 2008.

3.4 Databaslicenser

Skolbibliotekskonsulenten gör en översyn av kommunens tillgång till databaser.

Ett basbestånd finns tillgängligt via kommunlicens som också inkluderar friskolorna.

Följande databaser ingår i basbeståndet: Bibliotekskatalogen BOOK-IT, Mediearkivet, Presstext, Nationalencyklopedin, Landguiden, Artikelsök och Alex författarlexikon on line.

3.5 Mål och strategi för gymnasiebiblioteken

Gymnasieskolan

Thomasgymnasiet har ett välfungerande skolbibliotek med utbildad personal. Alla elever får biblioteksundervisning under årskurs 1 och biblioteket erbjuder en bra studiemiljö.

Biblioteket, tillsammans med övrig verksamhet, flyttar under 2007 till Campus Strängnäs.

Utlån via datasystemet BOOK-IT kan komma igång hösten 2007.

Europaskolan saknar skolbibliotek. Biblioteksfrågan har inte varit prioriterad. Stora resurser har lagts på elevernas studieplatser och tillgång till datorer.

Skolan rekommenderas att bygga upp ett skolbibliotek med utbildad personal.

3.6 Mål och strategi för vuxenstuderandes biblioteksbehov

Lärcentrum med Komvux och Sfi – svenska för invandrare

Lärcentrum flyttar 2008 till Campus Strängnäs. Ett samarbete planeras med Thomasgymnasiet. Lärcentrum finansierar viss personalkostnad och bidrar med medel för litteraturinköp till det gemensamma biblioteket. Samtal pågår mellan Thomasgymnasiet, Lärcentrum och biblioteks- och museienheten.

Vuxenstuderande

För att möta och tillfredsställa de vuxenstuderandes (Komvux, SFI och högskolestuderande) behov av service i Strängnäs kommun anställs en studiebibliotekarie. Service samordnas mellan Multeum, Thomasgymnasiet och Lärcentrum.

4. Bilaga – Bibliotekslagen. (<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19961596.HTM>)

Bibliotekslag (1996:1596)

[\[Fakta & Historik\]](#)

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

2 § Till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt skall alla medborgare ha tillgång till ett folkbibliotek.

Folkbiblioteken skall verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla medborgare.

Varje kommun skall ha folkbibliotek.

3 § På folkbiblioteken skall allmänheten avgiftsfritt få låna litteratur för viss tid.

Bestämmelsen hindrar inte att ersättning tas ut för kostnader för fotokopiering, porto och andra liknande tjänster. Inte heller hindrar den att en avgift tas ut i de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

4 § Ett länsbibliotek bör finnas i varje län.

Länsbiblioteket skall bistå folkbiblioteken i länet med kompletterande medieförsörjning och andra regionala biblioteksuppgifter.

För den kompletterande medieförsörjningen skall också finnas en eller flera lånecentraler.

5 § Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

6 § Det skall finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla högskolor. Dessa bibliotek skall inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid högskolan svara för biblioteksservice inom högskolan och i samverkan med landets biblioteksväsen i övrigt ge biblioteksservice.

7 § Kommunerna ansvarar för folk- och skolbiblioteksverksamheten.

Landstingen ansvarar för länsbiblioteken och för biblioteken vid högskolor med landstingskommunalt huvudmannaskap.

Staten ansvarar för övriga högskolebibliotek och för lånecentralerna samt för sådan biblioteksverksamhet som enligt särskilda bestämmelser ankommer på staten.

7 a § Bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet skall samverka.

Kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna. Lag (2004:1261).

8 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt funktionshindrade samt invandrare och andra minoriteter bl.a. genom att erbjuda litteratur på andra språk än svenska och i former särskilt anpassade till dessa gruppers behov.

9 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till deras behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

10 § Länsbibliotek, lånecentraler, högskolebibliotek, forskningsbibliotek och andra av staten finansierade bibliotek skall avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till folkbibliotekens förfogande samt i övrigt samverka med folk- och skolbiblioteken och bistå dem i deras strävan att erbjuda låntagarna en god biblioteksservice.
